

Úskalí zkoumání literárního textu jako informace

Následující úvahy vycházejí z informační teorie, jejíž kořeny jsou spojeny se základním přenosovým modelem. Ten chápe komunikaci především jako přenos informace od podavatele k příjemci skrze kanály, v nichž dochází k šumům a interferenci. Matematická teorie komunikace nabídla objektivní přístup k analýze komunikovaných textů. Základem pro objektivitu (kvantifikaci) je binární kódovací systém (ano/ne), který tvoří základ numerických operací. Tato linie uvažování poskytuje nástroj k analýze informačního obsahu textů a otevírá hned několik linií výzkumu. Má ovšem sklon pohlížet na komunikační obsah jako na ztělesnění racionálních záměrů tvůrců; její přístup je ve svých východiscích v podstatě fundamentálně behavioristický. Veškeré texty, které jsou systematicky zakódovány ve známých „jazycích“, jsou principiálně otevřeny analýze z hlediska informace. I fiktivní vyprávění mohou být brána jako informativní texty, pokud se budeme zabývat tím, co předkládají jako svou informativní složku; pro účely kvantifikace množství informace, jež je odeslána nebo přijata, a pro měření některých aspektů kvality sdělení nemusí záležet na tom, o který typ obsahu se jedná.

Jednou z možností je měřit v literárním textu čitelnost. Takové přístupy jsou vedeny zejména myšlenkou, že text je čitelnější, obsahuje-li více redundance (opak informační hustoty); informačně bohaté texty jsou obecně uzavřené, nenechávají mnoho prostoru pro interpretaci.

Z uvedených skutečností vyplývá, že informační přístup je velmi jednorozměrný a těžko aplikovatelný na nefaktické aspekty obsahu. Působí dojmem necitlivosti k různým úrovním významu a neposkytuje žádný prostor pro alternativní interpretace sdělení. Z informační perspektivy jsou význačné nebo otevřené literární texty pouze redundantnější či chaotičtější. Přesto existují možnosti objektivní analýzy hodnotového směřování textů. Znak ve svých vlastních přirozených jazycích totiž často nesou kladné či záporné zatížení, zejména pro členy příslušné interpretativní komunity. Zkušenosti z předchozích výzkumů v naznačeném směru nás však poučily o obtížnosti smysluplné interpretace mnohdy velice pracně změřených a utříděných údajů v uměleckém textu, neboť primární estetická funkce takto měřitelná není.